

30.04.2012. године
Београд,
04-03-11/49

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области техничких наука
Београд
Студентски трг бр 1

У прилогу дописа достављамо извештај комисије о оцени завршене докторске дисертације кандидата мр Гордане Матић, са пратећом документацијом.

Докторска дисертација и извештај комисије о оцени завршене докторске дисертације кандидата мр Гордане Матић стављени су на увид јавности и у предвиђеном року није било примедби на изложену докторску дисертацију.

С поштовањем,

Секретар факултета

Гордана Алексић Славински, дипл. Правник

Факултет организационих наука

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

04-03-11/49

(Број индекса)

Веће научних области техничких наука
(назив стручног већа коме се захтев упућује, сходно чл
75. Статута Универзитета у Београду и чл.7. ст.
1. овог Правилника)

30.04.2012. године

(Датум)

Београд
Студентски трг бр.1

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на извештај о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 68. ст. 3. Закона о универзитету («Службени гласник РС» бр. 20/98), дате сагласности на Извештај о урађеној докторској дисертацији кандидата

мр Гордане (Добривоје) Матић

(име, име једног родитеља и презиме)

Кандидат мр Гордана (Добривоје) Матић пријавио је докторску дисертацију под називом:

(име, име једног родитеља и презиме)

ПРИЛОГ РАЗВОЈУ МОДЕЛА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ

Универзитет је дана 16.11.2007. године својим актом под 612-1206/55/07 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила

ПРИЛОГ РАЗВОЈУ МОДЕЛА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Гордане (Добривоје) Матић

(име, име једног родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 14.03.2012. године, одлуком Факултета под бр. 3/35-7 у саставу:

име и презиме члана комисије	звање	научна област
1. др Јован Филиповић	ред. проф. ФОН-а	управљање квалитетом
2. др Маја Леви Јакшић	ред. проф. ФОН-а	менаџмент технологије, иновације и развоја
3. др Ивана Мијатовић	доцент ФОН-а	управљање квалитетом
4. др Александра Вранеш	ред. проф. Филолошког факултета	библиотекарство и информатика
5. др Весна Половина	ред. проф. Филолошког факултета	општа лингвистика

Наставно-научно веће Факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 28.03.2012. године.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Прилог:

1. Извештај Комисије са предлогом,
2. Акт Наставно-научног већа Факултета о усвајању Извештаја,
3. Примедбе дате у току стављања Извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

Проф. др Милан Мартић

предлога Већа студијског програма докторских академских студија, а на основу члана 56. Статута Факултета, на седници Наставно-научног већа одржаној 28.3.2012. године, једногласно је донета следећа

ОДЛУКА

Прихвата се Извештај Комисије за оцену завршене докторске дисертације кандидата мр Гордане Матић, под насловом »ПРИЛОГ РАЗВОЈУ МОДЕЛА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ« и даје се на увид јавности.

На Наставно-научном Већу 28.11.2007. године одобрена је израда докторске дисертације кандидата мр Гордане Матић под називом »ПРИЛОГ РАЗВОЈУ МОДЕЛА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ« на основу добијене Одлуке Већа научних области техничких наука Универзитета у Београду, о давању сагласности на предлог теме докторске дисертације од 16.11.2007. године, број: 612-1206/55/07

Кандидат мр Гордана Матић је објавила следећи рад који је квалификује да може да одбрани докторску дисертацију:

1. Јакић Г., Филиповић Ј., Striving for Precision in Serbian Management Terminology, Technics Technologies Education Management – TTEM - 2012, IF 2010=0,256

Председник Наставно научног већа

Проф. др Милан Мартић

Доставити:

- Служби за ПДС
- Секретару органа управљања и стручних органа
- Архиви

Наставно-научном већу
Факултета организационих наука

ПРЕДМЕТ: Извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији кандидата
мр Гордане Матић

Одлуком Наставно-научног већа Факултета организационих наука у Београду бр. 05-1 бр. 3/35-7 од 19. марта 2012. године именовани смо у комисију за преглед и оцену завршене докторске дисертације „ПРИЛОГ РАЗВОЈУ МОДЕЛА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ“ кандидата мр Гордане Матић. Комисија је прегледала рад и подноси већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. УВОД

1.1. Наслов и обим дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Гордане Матић под насловом „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ написана је на 286 страна текста. Дисертација садржи седам поглавља, списак литературе са 226 референци, 14 референци са Web сајта, 56 стандарда ИСО серије, 11 слика и 18 табела и прилоге. Подаци везани за Корпус докторских дисертација, мастер и специјалистичких радова који су одбрањени на Факултету организационих наука Универзитета у Београду у периоду од 2000. до 2011. године дати су у посебном прилогу на 435 страна, а њихова статистичка обрада, такође у посебном прилогу на 117 страна.

1.2. Хронологија одобравања и израде дисертације

Кандидат је поднео пријаву за одобравање израде докторске дисертације „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ 25. јуна 2007. године. Наставно-научно веће Факултета организационих наука Универзитета у Београду именovalo је Комисију за оцену научне заснованости теме пријављене докторске дисертације у саставу: проф. др Миле Пешаљевић, проф. др Весна Половина, проф. др Маја Леви-Јакшић, проф. др Живко Митровић и проф. др Јован Филиповић. Позитиван извештај Комисије усвојен је на седници Наставно-научног већа одржаној 13. јула 2007. године, одлука бр. 3/176/1. Стручно веће Универзитета у Београду је на седници одржаној 16. новембра 2007. године одобрило израду предложене докторске дисертације, одлука бр. 612-1206/55/07.

Након добијене сагласности стручног већа Универзитета у Београду, на седници Наставно-научног већа Факултета организационих наука Универзитета у Београду одлуком бр. 3/256-10 од 28. новембра 2007. године, одобрена је израда докторске дисертације кандидата мр Гордане Матић под насловом „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ и за ментора је именован проф. др Миле Пешаљевић, редовни професор. Због изненадне смрти проф. др Мила Пешаљевића, Наставно-научно веће Факултета организационих наука Универзитета у Београду донело је одлуку бр. 3/4-5 од 26. јануара 2011. године којом се за ментора на изради докторске дисертације именује проф. др Јован Филиповић. Ментор, проф. др Јован Филиповић известио је Наставно-научно веће Факултета организационих наука Универзитета у Београду 14. марта 2012. да је кандидат мр Гордана Матић завршила израду докторске дисертације и предложио да се формира комисија за преглед и оцену завршене докторске дисертације у саставу: проф. др Јован Филиповић, ментор, проф. др Маја Леви-Јакшић, члан, проф. др Александра Вранеш, члан (Филолошки факултет, Београд), проф. др Весна Половина, члан (Филолошки факултет, Београд), и доцент др Ивана Мијатовић, члан (одлука бр. 05-01 бр. 3/35-7 од 19. марта 2012. године).

1.3. Место дисертације у одговарајућој научној области

Докторска дисертација под називом „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ по предмету истраживања и коришћеној методологији припада области техничких наука јер посматра појединачна терминолошка питања из области техничких наука, врши истраживања употребе терминологије у овој области и испитује могућности за њену хармонизацију и стандардизацију у српском језику. Недостатак целовитог теоријског приступа овој проблематици, вишегодишње искуство у проучавању ове научне дисциплине, као и сама актуелност проблематике, побудили су интересовање аутора дисертације за ову тему.

Докторска дисертација представља надградњу истраживања и научних доприноса које је аутор дисертације остварила и публиковала у досадашњем развоју.

1.4. Биографски подаци о кандидату

Мр Гордана Матић рођена је 15. августа 1952. године у Алексинцу. Основну школу и Педагошку академију завршила је у Алексинцу са просечном оценом 5,00, као носилац дипломе „Вук Караџић“. Филозофски факултет Универзитета у Нишу, смер енглески језик и књижевност завршила је 1978. године са просечном оценом 8,65. Образовање је наставила на последипломским магистарским студијама на Филолошком факултету Универзитета у Београду, смер Примењена лингвистика и методика наставе енглеског језика и положила све планом предвиђене испите са просечном оценом 10 (десет). Магистарску тезу под називом „Граматичка објашњења у уџбеницима енглеског језика за основно усмерено образовање на подручју СР Србије“ обрадила је под менторством угледног проф. др Љубомира Михаиловића, успешно одбранила и стекла академски назив магистра филолошких наука 1987. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Године 2007. одобрен јој је рад на докторској дисертацији на Факултету организационих наука Универзитета у Београду.

Мр Гордана Матић има богато искуство у настави. Након дипломирања, предавала је енглески језик у основним и средњим школама (од 1978. до 1983. године). Године 1984. изабрана је у звање саветника за енглески језик у Министарству просвете и културе Републике Србије и до 1990. године обављала послове надзора извођења наставе енглеског језика у Републици Србији. Године 1990. изабрана је у звање вишег предавача за енглески језик и до 1993. године изводила је наставу (ESP – енглески језик у медицини) на Медицинском факултету у Нишу. Од 1993. до 1998. године изводила је наставу (ESP – енглески језик у уметности и филозофским наукама) на Високој школи за примењену уметност и Филозофском факултету Универзитета у Београду.

У периоду од 1998. до 2003. године била је запослена у Влади Републике Србије (Савезно министарство за иностране послове – први саветник, Министарство за међународне економске односе Републике Србије – секретар министарства) и Народној банци Србије – саветник за међународне односе).

Од 2003. године предаје енглески језик на Факултету организационих наука Универзитета у Београду у звању наставника страног језика – енглески језик (ESP – енглески језик у организационим наукама). Изводи и наставу енглеског језика на међународном TEMPUS пројекту „CONCUR“ – дипломске академске студије – мастер: Менаџмент пословних перформанси и Предузетнички менаџмент.

Области њеног научно-истраживачког рада и интересовања су: проучавање језика на синхронијском и дијахрониском плану, истраживање коришћења и развоја терминологије у различитим областима и могућности за њену хармонизацију и стандардизацију у српском језику, са посебним освртом на област техничких наука и уопште, језик струке у посебним областима знања. До сада је, самостално и у сарадњи са другим ауторима, објавила осам научних и стручних радова у националним и међународним часописима, осам научних и стручних радова у зборницима међународних и националних научних скупова, превод монографије *The University of Belgrade* и шест универзитетских уџбеника који се користе у настави енглеског језика

на универзитетима у Србији.

1.5. Предмет, циљеви и хипотезе истраживања

Теоријом стандардизације терминологије менаџмента у организацији бавило се мало аутора, и то само појединачним питањима из ове области. Недостатак целовитог теоријског приступа овој проблематици, вишегодишње искуство на пословима превођења стручних текстова из ове научне дисциплине, као и сама актуелност проблематике, побудили су интересовање аутора дисертације за ову тему.

Техничка документација је незамислива без одговарајуће употребе термилошких израза и извора. Пошто је простор настанка и примене техничке документације цео свет, то је она, једноставно, производ више језика у зависности од говорног подручја. Стога је и императив времена захтев да се формира вишејезичка терминологија потребног нивоа квалитета.

Стандардизација терминологије је питање од изузетног значаја, а истовремено и проблем који захтева системски приступ јер су средње развијене земље, земље у транзицији и земље у развоју углавном корисници производа из развијеног света, било да су у питању научна и стручна достигнућа, или нека техничка и друга решења, опрема, средства рада и друго.

Зато се у области менаџмента у организацији нашла практична примена планских, системских и систематично дефинисаних технолошких истраживања која полазе од дефинисања предмета стручне терминологије све до терминографског бележења тих информација у форми термилошких база, лексикона, специјализованих енциклопедија, речника итд.

Предмет истраживања ове докторске дисертације јесте проучавање методологије стандардизације терминологије техничких појмова из области система менаџмента у организацији и развоја могућег модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији на бази експонираних система менаџмента тј. система менаџмента квалитета, система менаџмента заштите животне средине, система менаџмента заштите здравља и безбедности на раду, система менаџмента заштите података и других сродних система менаџмента у организацији. Основу за истраживање представља база термина из стандарда система менаџмента у организацији и њихових дефиниција.

Да би се ограничило термилошко поље истраживања и одлучило које термине уврстити у корпус на коме се врши лингвистичка анализа, било је неопходно извршити класификацију термина и њихово разграничавање према врстама и функцији које се проучавају у овој области науке као и према ужим научним дисциплинама које улазе у састав терминологије менаџмента у организацији. Извршило се формирање корпуса енглеских термина и њима одговарајућих српских преводних еквивалената, урађена је анализа сложености енглеских термина и њихових преводних еквивалената, утврдиле се преводачке технике коришћене у превођењу енглеског термина из утврђеног корпуса на српски језик и извршена је лингвистичка анализа преводних еквивалената на фонолошком, морфолошко-синтаксичком и лексичко-семантичком

плану језичке структуре.

Основни циљ истраживања је дефинисање модела система стандардизације терминологије из изабраног подручја – менаџмент у организацији. Под тим се подразумева сагледавање наведеног модела са низа гледишта којим се дефинишу основни параметри наведеног система, као што су: послови и задаци, људски ресурси, методе и поступци, техничка опрема, организација и друго, с тим што се тежиште истраживања налази на методама и поступцима стандардизације техничке терминологије.

Наведени основни циљ праћен је низом допунских циљева, међу којима се посебно истиче стварање семантичких, организационих и других механизма за:

- а) једнозначно тумачење прихваћених и дефинисаних термина,
- б) исправку постојећих термина, односно њихових дефиниција за које је утврђено различито тумачење,
- в) дефинисање новостворених термина који неће одударати од претходно изграђене термиолошке основе.

Прелиминарна истраживања обављена у припреми ове дисертације, дала су основу да се дефинишу одређене хипотезе, међу којима се посебно истичу:

- у техничкој литератури уочава се низ истих термина са различитим тумачењима;
- у пракси се уочава преузимање туђих термина, чак и са погрешним тумачењем (а посебно писањем), што изазива забуну и спречава грађење сопственог језика;
- постоји потреба за грађењем модела стандардизације техничких термина из области менаџмента у организацији;
- термиолошко уређивање мора да произилази из концептуално разјашњених појмова (не само лингвистички).

У раду су коришћене опште и посебне методе, као што су:

- дескриптивна метода, емпиријска метода, метода научног посматрања;
- анализа, синтеза, конкретизација, генерализација, индукција, дедукција и аналогича;
- формална спецификација и описивање развоја модела помоћу јединственог језика за моделирање;
- формална спецификација и описивање размене података коришћењем одређених језика означавања (*markup language*);
- евалуација истраживања путем навођења примера из изабране области (језик струке) као и друге посебне методе и поступци.

Под енглеским језиком, који је у овом раду означен као изворни језик (*source language*), подразумева се британска и америчка варијанта без диференцијације, а под српским језиком – циљним језиком (*target language*), источна варијанта стандардног српског, и то углавном писаног језика.

Приступ разматрању је синхронијски, а корпус обухвата савремени језик, с тим што су укључени и извесни елементи дијахронијског приступа, који су били неопходни како би се разумеле неке језичке појаве као што су језичка синонимија, утицај језика посредника и слично.

Планом истраживања предвиђено је да се истраживања обављају у одређеним фазама, и то:

- истраживање литературе и преглед досадашњих резултата истраживања у домену на који се дисертација односи,
- дефинисање предмета, циљева, и хипотеза дисертације,
- истраживање директних и индиректних утицаја,
- спровођење анкете и анализа добијених резултата,
- истраживање појмова и термина менаџмента у организацији, квалификационе структуре корисника термина у корпусу дипломских, магистарских, мастер и специјалистичких и докторских радова,
- анализа добијених резултата,
- доношење закључака.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Структура и садржај дисертације

Докторска дисертација „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ се састоји из седам поглавља и списка коришћене литературе.

У складу са изложеним предметом, циљем и постављеним хипотезама истраживања, садржај дисертације је следећи:

ПОГЛАВЉЕ 1. УВОД

1.1. Предмет истраживања.....	13
1.2. Циљ истраживања.....	14
1.3. Хипотезе истраживања	15
1.4. Методе истраживања.....	15
1.5. Очекивани научни доприноси.....	18

ПОГЛАВЉЕ 2. ТЕРМИНОЛОГИЈА

2.1. Појам и функције терминологије.....	19
2.2. Приступ у раду на терминологији	24
2.3. Појам, термин и вредновање термина	28
2.3.1. Појам.....	28
2.3.2. Термин	29
2.3.3. Вредновање термина	30
2.4. Речи страног порекла	31

2.4.1. Позајмљенице	34
2.4.1.1. Интегралне позајмљенице	35
2.4.1.2. Адаптиране позајмљенице	36
2.4.1.3. Преведеница или калк	36
2.4.1.4. Прилагођенице	36
2.4.1.5. Усвојенице.....	36
2.4.1.6. Домаћи термин	37
2.4.1.7. Лексички синоними	37
2.4.2. Интернационализми	38
2.5. Утицај енглеског језика	39
2.6. Превођење	43
2.7. Погрешна употреба страних речи у српском језику	47
2.8. Терминолошки синоними	49
2.9. Терминографија	52

ПОГЛАВЉЕ 3. СТАНДАРДИЗАЦИЈА

3.1. Историјски развој стандардизације	56
3.2. Начела стандардизације	60
3.2.1. Консензус	61
3.2.2. Укључивање свих заинтересованих страна	61
3.2.3. Јавност рада.....	61
3.2.4. Стање технике.....	62
3.2.5. Кохерентност	62
3.3. Циљеви и принципи стандардизације	62
3.4. Простор стандардизације.....	66
3.5. Систем стандардизације и његово окружење	68
3.6. Појам, врсте и примена стандарда	74
3.6.1. Појам стандарда.....	74
3.6.2. Врсте стандарда	76
3.6.3. Примена стандарда.....	80
3.7. Међународни и национални стандарди – њихова веза и класификација	82
3.8. Стандардизација терминологије	86

ПОГЛАВЉЕ 4. ТЕРМИНОЛОГИЈА МЕНАџМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ

4.1. Увод	90
4.2. Појам <i>организација</i>	91
4.3. Појам <i>менаџмент</i>	95
4.4. Појам <i>систем менаџмента</i>	98
4.5. Однос између термина <i>организација</i> и <i>менаџмент</i>	100
4.6. Значај терминологије менаџмента у организацији	101
4.7. Разлози неуједначености и неједнозначности терминологије менаџмента у организацији	103
4.8. Термино системи	106
4.8.1. Аутохтоне компоненте.....	107
4.8.2. Позајмљене (семантички калкиране или лексички прилагођене) компоненте	107
4.8.3. Интернационалне компоненте	107

ПОГЛАВЉЕ 5.

СТАНДАРДИ И ТЕРМИНОЛОГИЈА У МЕНАЏМЕНТУ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

5.1. Стање термилошке изграђености српског језика	108
5.2. Стање термилошке изграђености терминологије менаџмента у организацији и потреба за њеном стандардизацијом	110
5.3. Стварање термина и примери термилошке недоследности у области менаџмента у организацији	114
5.3.1. Основна термилошка начела	115
5.3.1.1. Домаћи термини имају предност над страним	115
5.3.1.2. Називи латинског и грчког порекла имају предност над терминима преузетим из енглеског, француског, немачког итд.	117
5.3.1.3. Назив мора бити усклађен са (фонолошким, морфолошким, творбеним, синтаксичким) саставом српског стандардног језика на свим језичким нивоима	119
5.3.1.4. Краћи страни термини имају предност над дужим домаћим термином	121
5.4. Постојећи (међународни и српски) стандарди који се односе на менаџмент у организацији	127
5.5. Термилошки стандарди	140
5.5.1. Садржај термилошких стандарда	140
5.5.2. Употреба термилошких стандарда	141
5.5.3. Дистрибуција термилошких стандарда	142
5.6. Речници стандарди	150
5.6.1. Речници стандарда система менаџмента	150

ПОГЛАВЉЕ 6.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОБЛИЦИ СИСТЕМА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ ТЕРМИНОЛОГИЈЕ МЕНАЏМЕНТА У ОРГАНИЗАЦИЈИ

6.1. Послови и задаци система стандардизације терминологије менаџмента у организацији	156
6.2. Људски ресурси и њихова структура у систему стандардизације терминологије менаџмента у организацији	157
6.3. Истраживачке активности у утврђивању обима и начина коришћења и нивоа познавања терминологије менаџмента у организацији	164
6.3.1. Експериментално истраживање	164
6.3.2. Циљно истраживање	173
6.3.3. Специјализовани (писани) корпус	188
6.4. Функционисање система стандардизације терминологије менаџмента у организацији	200
6.4.1. I група термина – МЕНАЏМЕНТ	202
6.4.2. II група термина – СИСТЕМ	206
6.4.3. III група термина – ТЕХНИКЕ И НАЧИН ИСКАЗИВАЊА РЕЗУЛТАТА ОРГАНИЗАЦИЈЕ	208
6.4.4. IV група термина – ЗАДОВОЉЕЊЕ КОРИСНИКА	211
6.4.5. V група термина – ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	213
6.4.6. VI група термина – РИЗИК У ОРГАНИЗАЦИЈИ	213
6.4.7. VII група термина – СИСТЕМ ОДРЖАВАЊА	219

6.5. Институционални облици и нормативна основа стандардизације терминологије менаџмента у организацији	221
6.5.1. Институционални облици уређења терминологије српског језика	221
6.5.1.1. Улога терминолошких институција	221
6.5.1.2. Постојеће институције које пружају терминолошке услуге	222
6.5.2. Нормативни облици уређења терминологије српског језика.....	225

ПОГЛАВЉЕ 7. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Закључна разматрања.....	231
--------------------------	-----

ЛИТЕРАТУРА

Литература	238
------------------	-----

ПРИЛОЗИ

1. СРПС ISO 9000:2007 – Обавезни термини	250
2. Упитници.....	256
3. Анализа корпуса	266
3.1. Преглед одбрањених дипломских радова	267
3.2. Преглед одбрањених мастер и специјалистичких радова (струковне и академске студије).....	268
3.3. Преглед одбрањених магистарских теза	269
3.4. Преглед одбрањених докторских дисертација	270
4. Хијерархија институција (предлог модела)	271
5. Стандарди и закони	274
6. Списак слика	283
7. Списак табела.....	284
Биографија аутора	285

2.2. Приказ појединачних поглавља

Докторска дисертација, у складу са датим прелиминарним садржајем, има седам поглавља са следећим основним садржајем:

1. **Први део** рада садржи уводне напомене. Дефинисан је предмет и циљ истраживања, уведене хипотезе истраживања, дефинисан начин реализације истраживања и наведени су очекивани научни доприноси;

2. **Други део** рада посвећен је дефинисању појма термин и његовом вредновању, анализи утицаја других језика и појави стварања интернационализма. Наведени су примери који показују колика је потреба за превођењем термина, случајева у којима се избегава употреба уобичајено коришћених термина, као и примери појаве терминолошких синонима;

3. **Трећи део** рада одређује појам стандардизације, наглашава значај и потребу за стандардизовањем термина у употреби и даје преглед поступака у процесу стандардизације. Наводи значајне међународне, европске и домаће стандарде и наглашава потребу за изградом речника у одговарајућим областима;

4. **Четврти део** се бави дефинисањем појма терминологије у организацији и њеним значајем. Даје се пресек стања термилошке изграђености у менаџменту организације и испитују се разлози њене неуједначености и неједнозначности. Сматра се да је неопходно стварање одговарајућих терминосистема и анализа њихових саставних компоненти;

5. **Пети део** рада односи се на разматрање односа између стандардизације и терминологије менаџмента у организацији. Конкретно се разматра стање термилошке изграђености терминологије менаџмента у организацији, анализирају се основна терминолошка начела и истиче потреба за стандардизацијом у овој области;

6. **Шести део** рада има за циљ да прикаже апликативни део дисертације са конкретно представљеним прилозима развоју модела стандардизације терминологије у области менаџмента организације;

7. **Седми део** рада садржи закључна разматрања. Приказана је синтеза резултата и истакнути су доприноси рада; сумирани су постигнути резултати, дат приказ научног доприноса, као и објашњење исправности постављених хипотеза истраживања.

На крају је наведена литература која је коришћена у реализацији докторске дисертације. Осим прилога на крају докторске дисертације, аутор прилаже и посебно одштампана два прилога, који су се користили у емпиријским истраживањима и статистичкој обради података.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост, оригиналност и значај

Докторска дисертација „Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“ представља оригиналан и значајан резултат у истраживању савремених приступа процена терминологије.

Основна карактеристика истраживања у дисертацији је савремени приступ у изучавању кроз дефинисање модела система стандардизације термина из изабраног подручја. Под тим се подразумева сагледавање наведеног модела са низа гледишта којим се дефинишу основни параметри наведеног система, са тежиштем истраживања на савременим методама и поступцима стандардизације терминологије у области менаџмента у организацији.

Оригиналност дисертације се превасходно огледа у предложеном моделу у коме су термини сврстани у седам група према критеријумима простора стандардизације. Посебно је наглашена потреба за једнозначним тумачењем груписаних и дефинисаних термина, уз исправке постојећих термина код којих је утврђено различито тумачење.

Истакнута је и потреба да се новостворени термини дефинишу на начин на који неће одударати од претходно изграђене термиолошке основе. Дефинисањем институционалног и нормативног оквира модела стандардизације терминологије српског језика а самим тим и терминологије менаџмента у организацији, аутор дисертације даје савремен и оригиналан предлог како да се допринесе изграђивању стабилне и доследне термиолошке политике у српском језику.

Процеси менаџмента у организацији, у садашњим условима функционисања организације на унутрашњем нивоу као и везе са окружењем (корисници производа, услуга, добављачи, институције, пословни партнери и други), не могу се замислити без одговарајуће терминологије која прати и подржава све те активности и процес. Ово термиолошко поље обухвата веома велики број термина, постоји мали број теоријских радова о терминологији менаџмента у организацији код нас и у свету, мали број преведених дела са енглеског на српски језик; до сада нема значајнијег енглеско-српског речника термина менаџмента у организацији, а влада и велика несагласност у употреби термина због нестандардизоване и неуједначене терминологије у оба језика. Стање терминологије у овој области, односно њена стандардизација, није задовољавајућа. Значај поставке модела стандардизације терминологије менаџмента у докторској дисертацији је у захтеву да се мора успоставити и одржавати модел стандардизације који ће осмишљено и ефикасно покривати целу област и бити активан за даљу надградњу. Надаље, значај дисертације лежи и у чињеници што се постављањем модела стандардизације терминологије омогућава да се на основу вредновања и анализе могућег модела система стандардизације терминологије, изврши рационализација у побољшању квалитета система управљања.

Сходно томе, основна оријентација дисертације је да представи објективну слику о употреби терминологије у организацији као и да пружи конкретне, реалне и објективне предлоге за приступ проблематици у, тренутно несређеној средини српског језика која, изнад свега, показује сталну пријемчивост ка прихватању новостворених термина, најчешће страног порекла и то по сваку цену.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Кандидат је у докторској дисертацији користио савремену и релевантну литературу. Укупно је навео 226 референци, 14 референци са Web сајта, 56 стандарда ИСО серије, 11 слика и 18 табела и прилоге које обухватају књиге најзначајнијих аутора и престижних издавача из ове области, радове из научних часописа и конференција у којима су представљени резултати који су релевантни за тему дисертације. Литература обухвата радове од старијих до савремених како би се критички осврнуло на развој модела.

3.3. Анализа примењених научних метода и њихова адекватност за спроведено истраживање

Ради тестирања постављених хипотеза у току израде дисертације примењен је већи број научних метода од систематског прегледа стања у области истраживања са адекватним класификацијама проблема, приступа, метода и техника и навођењем литературе, преко критичке анализе постојећих резултата и на крају, до синтетичког закључивања са предвиђањем будућих праваца развоја и примене модела. Доследно је коришћена методологија истраживања у свим фазама решавања проблема, од препознавања и формулисања проблема, преко развоја модела до његове могуће примене. У дисертацији је приказан оригинални модел који је развијен за потребе стандардизације терминологије у области менаџмента у организацији као и ради доказивања неопходности и корисности његове примене и у другим областима проучавања. Може се закључити да су примењене научне методе сасвим у складу са постављеним задацима и циљевима дисертације и да су правилно коришћене у току истраживања.

3.4. Оцена применљивости и верификације остварених резултата

У дисертацији су приказани резултати истраживања различитог карактера. Значајни су резултати који су по природи сазнајни и који су добијени анализом и синтезом постојећих сазнања и достигнућа у области истраживања. Ови сазнајни резултати имају значајну потенцијалну практичну применљивост у великом броју организација у којима се користи анализирана терминологија. Поред тога, приказани су резултати конкретног модела и његове примене у решавању изабраних проблема. Тиме је остварена верификација теоријских поставки, развијеног модела и добијених резултата који су изнети у дисертацији.

3.5. Оцена способности кандидата за самостални научни рад

На основу садржаја дисертације и објављених научних и стручних радова може се закључити да кандидат влада методама научних истраживања и да је способан да самостално и успешно обрађује истраживачке теме. Свеобухватни и систематизовани преглед стања у области која је истраживана у дисертацији, потврђује способност кандидата за откривање и сагледавање отворених проблема истраживања, као и критичку анализу постојећих сазнања. С друге стране, у дисертацији су приказане оригиналне методе и модели који потврђују способност за даљи самосталан и оригиналан рад. На крају, резултати који су приказани у дисертацији и представљени у различитим радовима који обрађују ову научну проблематику, указују на свест кандидата о неопходној строгој верификацији резултата научног истраживања.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОСИ

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Научни допринос ове докторске дисертације огледа се у теоријском и практичном смислу:

а) У анализи досадашњих модела стандардизације терминологије као савременог приступа у развоју терминолошке науке, при чему се извршило повезивање техника које су се код нас ретко, или никако, користиле у терминологији, за моделирање података, појава, њихових интеракција и примена;

б) У виду формализације захтева, анализе, дизајна и примене којом се смањују:

- проблеми интеграције различитих модела,
- проблеми неконзистентне интерпретације података,
- проблеми адаптације решења за будуће примене,
- тешкоће прихватања решења која пружају стручњаци у појединим областима.

Највећи допринос претходне формализације је стварање јединственог окружења за рад на терминологији, које ће омогућити практичарима различитих профила (преводиоцима, терминолозима, експертима струке и др.) да анализирају, развијају и примењују конкретне моделе који ће смањити нежељене разлике између пројектованог и примењеног.

Секундарни допринос овог рада је, да ће проучавана методологија имати примену и у другим областима терминологије где се јавља велика разноликост знања и профила учесника потребних за решавање конкретних проблема у језику струке, и где је размена информација како по садржају, тако и по количини веома сложена.

Степен и структура концептуалног модела требало би да послуже као основа за постављање система стандардизације терминологије и у другим областима.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Истраживање је усмерено на примену савремених метода са посебним освртом на друштвено одговорне аспекте познавања значења појмова који су означени коришћеним терминима. У раду је представљен теоријски оквир савремених приступа кроз преглед постојећег стања у терминологији и дефинисање новог модела важног за стандардизацију терминологије и увођење реда у тренутној терминолошкој политици. У раду је анализирана наведена проблематика и конзистентно и у одговарајућем редоследу представљени досадашњи резултати теорије и праксе, тако да се из ове докторске дисертације могу сагледати ефекти обједињеног приступа овој теми. Одређени научни и стручни допринос се огледа у систематском прегледу и поређењу постојећих приступа и приказивања важећих и научно аргументованих ставова у наведеним областима.

Претпоставке и хипотезе од којих се пошло у истраживању делимично су засноване на постојећем нивоу сазнања да је у организацијама фонд коришћених термина, с обзиром на ширину те области, ипак недовољан. Неки правци даљих истраживања у овим областима који су описани у дисертацији односе се на неадекватно употребљене термине што је резултат недовољног познавања стручне материје из области менаџмента у организацији и система менаџмента као новије појаве. Истраживањем се показало да је неопходно да се употребом одговарајућих термина постигне јасан и разумљив ниво комуникације и тиме допринесе стварању непроцењивог људског капитала за организацију. Такође, показало се да је неопходно дефинисати стручну терминологију у тиму стручака из више области, омогућити активно учешће јавности пре усвајања правила, донети одлуку или пропис којим се уређује проблематика стандардизације терминологије, увести управљање терминологијом и увести терминологију као предмет на факултету. Изнад свега, резултати истраживања из дисертације показују да се треба залагати за одржање ћириличног писма и да је очување српског језика неопходност.

Посебно се истиче истраживање везано за развој модела за употребу термина који захтевају интердисциплинарно знање а све у тежњи да се успостави једнозначна терминологија и доведе до већег реда у области у којој тренутно влада хаотично стање. Посебан нагласак у истраживању стављен је на успостављање доследности у употреби термина у циљу побољшања квалитета њихове употребе и самих превода на српски језик. Основа за истраживање налази се у чињеници да, осим других важних фактора, стандардизација терминологије нужно треба да има и едукативни карактер у свим облицима организација.

4.3. Очекивана примена резултата у пракси

У домаћој литератури проблему стандардизације терминологије уопште а и у појединим научним областима није посвећено довољно пажње па је, као резултат таквог односа према сопственом језику и настало садашње стање хаотичне и неодговарајуће употребе термина. У дисертацији су приказани резултати истраживања у оквиру области техничких наука који су показали неопходност залагања за општи системски научни приступ према формирању и примени терминолошких система.

Зато се непосредно намеће закључак да ће приказани резултати имати практичну примену у том смислу што ће бити коришћени као теоријска основа и сазнање о проблемима пружања информација, складиштења и измене података, уз примену одговарајуће логистике која подразумева конзистентност техничке документације, прецизност у идентификацији и универзалност у употреби информација. Осим тога, резултати који су детаљније приказани у дисертацији, показују да се предложени модел може врло лако прилагодити за решавање сличних проблема који се односе на идентификацију термина који означавају појмове који припадају овој стручној области, потврђивање употребе термина у релевантним референтним документима, концизно описивање појмова, разликовање правилне од неправилне употребе термина, способност за подстицање или спутавање одређених

видова употребе термина, а све у циљу недвосмислене комуникације. У случају превођења међународних стандарда, на овај начин се може дефинисати конзистентан систем или фамилија модела у којима ће бити постигнута хармонизација појмова и термина.

Аналогним разматрањем језика може се на систематски начин проучавати и изграђивати концептуални модел стандардизације терминологије у појединачним областима сазнања па се у том смислу предложени модел може користити и у другим језицима и другим научним областима.

Пошто је вођење техничких списа и документације немогуће без одговарајуће употребе термилошких извора и будући да је продукција техничких текстова проширена на више језика, резултати истраживања у дисертацији утицаће на повећање потребе да се отклоне нејасноће у области техничког језика применом стандардизације терминологије; показује свим корисницима техничких језика каква је корист од стандардизованих терминологија како би се језик могао користити као ефикасно средство комуникације а да терминологија треба да се успостави као дисциплина за све практичне сврхе и да добије статус науке.

4.4. Списак објављених радова

Списак радова дат је у Прилогу дисертације а овде издвајамо следећих осам радова који су резултат непосредних значајних резултата рада на докторској дисертацији:

1. Јакић, Г., Филиповић, Ј.: „Striving for Precision in Serbian Management Terminology“, *Technics Technologies Education Management – TTEM* – часопис са импакт фактором, 2012.
2. Јакић, Г., Плећаш, Ј., Новаковић, М.: „HR in Business – Why Don't We Speak the Same Language?“ ABSRC 2012 Venice conference, Venice, 2012.
3. Јакић, Г., Новаковић, М.: „What Use is Knowledge if There is no Understanding? – The Use of Terms *Management and Organization*“, *Management*, бр. 60, Београд, 2011.
4. Јакић, Г.: „Terminological Precision of Serbian Technical Terms as a Prerequisite for Effective Accession to EU Membership“, *The Worldwide Forum on Education and Culture, the Tenth Annual Congress in Rome, Italy*, 2011.
5. Јакић, Г.: „Definitions of Terms and Criteria for their Use in Management“, EBES 2010 conference – Athens, Greece, 2010.
6. Јакић, Г.: „Openness to Foreign Terms in Serbian Management Terminology“, *The Worldwide Forum on Education and Culture, the Ninth Annual Congress in Rome, Italy*, 2010.
7. Јакић, Г.: „Standardization of Organizational Terms in Management“, *TESOL Macedonia-Thrace, Northern Greece Review, Thessaloniki*, 2009.
8. Матић, Г.: „Business Communication“, Зборник радова 9. Међународног симпозијума „Менаџмент – кључни фактор успеха“ Sym-org, Златибор, 2004.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Докторска дисертација **„Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“** представља савремен и оригиналан допринос научном сазнању у области истраживања терминологије у техничким наукама са нагласком на модел стандардизације терминологије менаџмента у организацији, али и методе оптимизације предложеног модела. Анализом и интерпретацијом резултата емпиријских истраживања која су спроведена на репрезентативном узорку за нашу земљу, у потпуности су остварени постављени задаци а циљ истраживања и истраживачке хипотезе научно проверене.

Анализирајући научне доприносе и рад кандидата мр Гордане Матић, као и научне, стручне и практичне доприносе спроведеног истраживања и урађене докторске дисертације, ова теза задовољава највише критеријуме и показује способност кандидата да успешно изводи научно-истраживачки рад. На основу изнетих чињеница и оцена, Комисија предлаже да се рад мр Гордане Матић под називом **„Прилог развоју модела стандардизације терминологије менаџмента у организацији“** прихвати као докторска дисертација и да се кандидату одобри усмена одбрана.

Комисија за преглед и оцену рада

Проф. др Јован Филиповић,
редовни професор Факултета организационих наука
Универзитета у Београду

Проф. др Маја Леви-Јакшић,
редовни професор Факултета организационих наука
Универзитета у Београду

Проф. др Александра Вранеш,
редовни професор Филолошког факултета
Универзитета у Београду

Проф. др Весна Половина,
редовни професор Филолошког факултета
Универзитета у Београду

др Ивана Мијатовић,
доцент Факултета организационих наука
Универзитета у Београду

ПРИЛОГ 1.

СПИСАК ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА МР ГОРДАНЕ МАТИЋ

Књиге и монографије

1. Митић, Г.: English in Medicine, уџбеник за студенте медицинског факултета, Медицински факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 1994.
2. Митић, Г.: English – Енглески језик у организационим наукама, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, Београд, 2001.
3. Матић, Г., Ковачевић, А.: Business English Practice Tests, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, Београд, 2007.
4. Матић, Г.: Reading Texts, Short English Grammar Book, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, Београд, 2010.
5. Матић, Г.: Business Correspondence, Dictionary of Business Terms, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, Београд, 2010.
6. Николић, Р., Матић, Г., Машовић, Д., Мировић, И., Шобот, Б.: Пословни енглески језик, European Commission, TEMPUS, Београд, 2011.

Радови у часописима

1. Митић, Г.: „Обрада ‘IF реченица’“, Педагошка пракса, Просветни преглед, Београд, 1988.
2. Митић, Г.: „Припремање наставника за час обраде енглеског штива“, Иновације у настави, 2, Београд, 2000.
3. Митић, Г.: „Романескни завршеци и епилози“, Градина, 2, Ниш, 2001.
4. Митић, Г.: „Романескни облици: Камијев Странац“, Градина, 3, Ниш, 2001.
5. Јакић, Г.: „Standardization of Organizational Terms in Management“, TESOL Macedonia-Thrace, Northern Greece Review, Thessaloniki, 2009.
6. Јакић, Г., Новаковић, М.: „What Use is Knowledge if There is no Understanding? – The Use of Terms Management and Organization“, Management, br. 60, Београд, 2011.
7. Јакић, Г.: Precision of Management Terms in Serbian Terminology as a Prerequisite for Effective Accession to EU Membership, Language & Communication, 2012. (Confirmation for publishing)

Радови на међународним научним конференцијама штампани у целини у зборнику

1. Митић, Г.: „Мотивисаност студената педагошких академија за учење страних језика“, Зборник радова педагошких академија, Ниш, 1987.
2. Митић, Г.: „Linguistic Terminological Development of Organization and Management“, Management Review, American Management Seminar, New York, 2000;
3. Матић, Г.: „Business Communication“, Зборник радова 9. Међународног симпозијума „Менаџмент – кључни фактор успеха“ Sym-org’ Златибор, 2004.
4. Јакић, Г.: „Definitions of Terms and Criteria for their Use in Management“, EBES 2010 conference – Athens, Greece, 2010.
5. Јакић, Г.: „Openness to Foreign Terms in Serbian Management Terminology“, The Worldwide Forum on Education and Culture, the Ninth Annual Congress in Rome, Italy, 2010,
6. Јакић, Г., Плећаш, Ј.: „Language of Persuasion in Marketing – Syntactic and Stylistic Elements of Modern Serbian Advertisements“, SYMORG, Златибор, 2010.
7. Јакић, Г.: „Need for Precision of Serbian Technical Terminology“, The Worldwide Forum on Education and Culture, the Tenth Annual Congress in Rome, Italy, 2011.
8. Јакић, Г., Плећаш, Ј., Новаковић, М.: „HR in Business – Why Don’t We Speak the Same Language?“ ABSRC 2012 Venice conference, Venice, 2012. (Article accepted)

Преводи

1. Матић, Гордана, The University of Belgrade – монографија, (превод), Универзитет у Београду, Београд, 2005.

ПРИЛОГ 2.

Подаци о часопису *TTEM – Technics Technologies Education Management*

Bosnia and Herzegovina

DRUNPP Sarajevo
ttem

Editorial redaction "TTEM"

Bolnička bb 71000 SARAJEVO, BiH

e-mail: ttem_bih@yahoo.com

No: 32/8.3.-2012.

SUBJECT: acknowledgment of paper reviews and publication

According to the archive of reviewed papers of journal **TTEM - Technics Technologies Education Management**, indexed in relevant scientific database of journals: Thomson, Web of science, Web of knowledge, Index Copernicus, Ebsco etc., we confirm that review process has had positive finish for paper which title is:

STRIVING FOR PRECISION IN SERBIAN MANAGEMENT TERMINOLOGY

Authors;

¹Gordana Jakić, ²Jovan Filipović

¹University of Belgrade – Faculty of Organizational Sciences, Belgrade

²University of Belgrade – Faculty of Organizational Sciences, Belgrade

and it will be published in TTEM journal in Vol.8, No.1, 2/3. 2013.

This paper has been done according to the standards and rules related to the writing of scientific paper and has been reviewed by two reviewers.

The above acknowledgment is issued in order to prove validity of scientific research and professional work.

Sarajevo, february 20th, 2012.

EDITOR TTEM-a:

Dr.sc. Džafer Kudumović, professor